

İlgili Kanun / Madde
6100 S. HMK/359

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2021/8653
Karar No. 2021/16361
Tarihi: 09/12/2021

●BAM KARARINDA YER ALMASI ZORUNLU OLAN UNSURLAR
●YARGISAL DENETİM İÇİN KARARLARIN GEREKÇELİ YAZILMASININ ZORUNLU OLDUĞU

ÖZETİ Bölge Adliye Mahkemesi kararında yer alması gereken hususlar 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 359 uncu maddesinde belirtilmiştir. Maddeye göre, “Tarafların iddia ve savunmalarının özeti”, “İlk derece mahkemesi kararının özeti”, “İleri sürülen istinaf sebepleri” ve “Taraflar arasında uyuşmazlık konusu olan veya olmayan hususlarla bunlara ilişkin delillerin tartışması, ret ve üstün tutma sebepleri, sabit görülen vakıalarla bunlardan çıkarılan sonuç ve hukuki sebep” Bölge Adliye Mahkemesi kararında yer alması gereken zorunlu hususlardandır. Buna göre kararda, tarafların iddia ve savunmalarının özetinin, anlaştıkları ve anlaşamadıkları hususların, çekişmeli vakıalar hakkında toplanan delillerin, delillerin tartışılması ve değerlendirilmesinin, sabit görülen vakıalarla, bunlardan çıkarılan sonuç ve hukuki sebeplerin birer birer, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gereklidir. Anayasa'nın 141 inci maddesi gereğince bütün mahkemelerin her türlü kararlarının gerekçeli olması gereklidir. Gerekçenin önemi Anayasal olarak hükme bağlanmakla gösterilmiş olup, gerekçe ve hüküm birbirine sıkı sıkıya bağlıdır.

Gerekçe, mahkemenin tespit etmiş olduğu maddi vakıalar ile hüküm fıkrası arasında bir köprü görevi yapar. Gerekçe bölümünde hükmün dayandığı hukuki esaslar açıklanır. Mahkeme, tarafların kendisine sundukları maddi vakıaların hukuki niteliğini (hukuk sebepleri) kendiliğinden araştırıp bularak hükmünü dayandırdığı hukuk kurallarını ve bunun nedenlerini gerekçede açıklar.

Üst mahkeme de, bir hükmün hukuka uygun olup olmadığını ancak gerekçe sayesinde denetleyebilir. Taraflar da ancak gerekçe sayesinde haklı olup olmadıklarını daha iyi anlayabilirler. Bir hüküm, ne kadar haklı olursa olsun, gerekçesiz ise tarafları doyurmaz

Belirtmek gerekir ki 7251 sayılı Kanun’la yapılan değişiklik, bölge adliye mahkemesince istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmesi durumunda, gerekçesiz karar verilebileceği şeklinde yorumlanamaz. Bu anlamda, istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmesi durumunda da, istinaf sebepleri kapsamında ilk derece mahkemesi kararının hukuka uygunluk sebeplerine dair gerekçe tesis edilmelidir.

Açıklanan hukuki olgular karşısında belirtmek gerekir ki, somut uyuşmazlıkta, Bölge Adliye Mahkemesi kararında yer alması gereken zorunlu unsurlardan olan “Taraflar arasında uyuşmazlık konusu olan veya olmayan hususlarla bunlara ilişkin delillerin tartışması, ret ve üstün tutma sebepleri, sabit görülen vakıalarla bunlardan çıkarılan sonuç ve hukuki sebep” hususları kararda yer almadığından, ilk derece mahkemesin kararına yönelik olarak davacılar vekilinin gerekçeli şekilde istinaf başvuru dilekçesinde ileri sürdüğü itirazları değerlendirilmediğinden ve bu itirazlara dair bir gerekçe tesis edilmediğinden, bir başka ifadeyle karar somut olaya özgü hukuki gerekçe ihtiva etmediğinden, Bölge Adliye Mahkemesi kararı 6100 sayılı Kanun’un 359 uncu maddesine aykırı olarak tesis edilmiştir.

DAVA: Taraflar arasında görülen dava sonucunda verilen karar, duruşmalı olarak süresi içinde davacılar vekili tarafından temyiz edilmiş ise de; davanın niteliği gereğince kanunda ivedi şekilde sonuçlandırılması öngörüldüğünden duruşma isteminin reddine, incelemenin dosya üzerinden yapılmasına karar verilmiş olmakla; dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Y A R G I T A Y K A R A R I

Davacı İsteminin Özeti:

Asıl davada davacı vekili dava dilekçesinde özetle, davalı Sendikanın Eskişehir Şubesi delege seçimlerinin yapılmasını engellediğini, Eskişehir Şubesi delege seçimleri tamamlanmadan genel merkez genel kurulunu topladığını, davalı sendikanın yasa ve tüzüğe aykırı bir şekilde almış olduğu merkez genel kurulu toplama kararının tedbiren durdurulması için İstanbul Anadolu 7. İş Mahkemesi'nin 2020/288 esas sayılı dosyası ile açılan davada mahkemece "... asıl uyuşmazlığı çözecek nitelikte tedbir kararı verilemeyeceği.." gerekçesi ile tedbir talebinin reddedildiğinden gerçekleştirilen merkez genel kurulunun iptaline ve 6356 sayılı yasanın 15. maddesi uyarınca kayyum tayinine karar verilmesi için dava açma zorunluluğunun doğmuş olduğunu, şube genel kurulları gerçekleştirilmeden, şube üst kurul delegele sayıları tüzüğe aykırı bir şekilde belirlenerek genel merkez genel kurulunu eksik delege ile toplayarak, genel merkez genel kurulunun toplanma tarihi makul bir süre öncesinde şubelere bildirilmeden, seçilmiş delegelerin oy kullanma hakkı engellenerek, muhaliflerin genel kurula katılmaları engellenerek oluşturulan genel kurulun yasaya, tüzüğe ve yargıtay içtihatlarına aykırı olduğunu, sendika ve şubelerin genel kurul toplantılarının kural olarak yasa da ya da tüzükte belirlenmiş zaman aralıklarıyla yapılır. bu toplantı aralığı 6356 sayılı yasanın 12/2. maddesi ile "olağan genel kurul en geç dört yılda bir toplanır" olarak belirlendiğini, sendika şubelerinin de kural olarak en geç 4 yılda bir toplanmak zorunda olduğunu, sendika şubeleri için ilk kurulduktan sonra yapacakları kuruluş genel kurullarının dışındaki genel kurullarını genel merkez genel kurulundan iki ay önce tamamlamaları gerekmekte olduğunu, bu gerekliliğin, 6356 sayılı yasanın 80. maddesinin yollaması ile sendikalar kanununda hüküm bulunmayan hallerde uygulanacak kanun olan dernekler kanununun 8. maddesinden doğmakta olduğunu, emredici bir düzenleme olan maddeye göre şube genel kurullarının olağan toplantılarını merkez genel kurulu toplantısından en az iki ay önce bitirmek zorunda olduğunu, davalı sendika ana tüzüğününün 30. maddesinde de, aynı kural tüzük hükmü olarak tekrarlanarak, şube genel kurullarının en geç 4 yılda bir ve sendika merkez genel kurulundan en az iki ay önce bitirilmesi gerektiği hüküm altına alınmış olduğunu, dolayısıyla sendika tüzüğününün 30 ve 6356 sayılı yasanın 10-14 maddelerinde yer alan düzenlemeler göz önüne alındığında, şube genel kurullarının 4 yıl dolmadan ve merkez genel kurullarından en az iki ay önce

bitirilmesi zorunlu olduğunu, şube genel kurullarının sendika merkez genel kurullarından önce yapılması gerekliliğinin sendikaların iç işleyişlerinde demokratik ilkelere uygun hareket etme zorunluluğunun bir gereği olduğunu, şube genel kurullarının şubeye bağlı üyelerce seçilen delegelerden, merkez genel kurullarının ise, şube genel kurullarında seçilen üst kurul delegelerinden oluşmakta olduğunu, bu durumun sendika ana tüzüğü'nün 15. maddesindeki “sendika genel merkez genel kurulu, sendikanın en yüksek ve yetkili organı olup, bağlı şubelerin genel kurullarında üye sayılarına oranla seçilecek 200 delege ile, sendika genel merkez yönetim ve denetleme kurulları asıl üyelerinden oluşur.” şeklindeki düzenlemeyle açık olarak belirtildiğini beyan ederek şube genel kurulları gerçekleştirilmeden, tüzüğe aykırı olarak delege yeter sayısı oluşmadan, yeni seçilen delegelerin oy kullanma hakkı kısıtlanarak yapılan sendika merkez genel kurulu ve bu genel kurulda alınan kararlar, tüzüğe ve yargıtay içtihatlarına açıkça aykırı olduğunu ileri sürerek davalı sendikanın 19.09.2020 – 20.09.2020 tarihlerinde yapmış olduğu 18. olağan genel kurulun iptaline, sendika yönetim kurulunun işten el çektirerek yasaya ve tüzüğe uygun bir şekilde seçime götürmek üzere 6356 sayılı Kanun'un 15. maddesi uyarınca davalı sendikaya kayyım tayinine karar verilmesini talep etmiştir.

Birleşen davada davacı vekili dava dilekçesinde belirttiği gerekçelerle davalı sendikanın 19.09.2020 – 20.09.2020 tarihlerinde yapmış olduğu 18. olağan genel kurulun iptaline, sendika yönetim kurulunun işten el çektirerek yasaya ve tüzüğe uygun bir şekilde seçime götürmek üzere 6356 sayılı Kanun'un 15. maddesi uyarınca davalı sendikaya kayyım tayinine karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı sendika vekili, asıl ve birleşen davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

İlk Derece Mahkemesi Kararının Özeti:

Mahkemece, asıl ve birleşen davanın reddine karar verilmiştir.

İstinaf başvurusu:

İlk Derece Mahkemesinin kararına karşı, davacılar istinaf başvurusunda bulunmuştur.

Bölge Adliye Mahkemesi Kararının Özeti:

Bölge Adliye Mahkemesince, istinaf başvurularının esastan reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacılar temyiz etmiştir.

Gerekçe:

Bölge Adliye Mahkemesi kararında yer alması gereken hususlar 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 359 uncu maddesinde belirtilmiştir. Maddeye

göre, “Tarafların iddia ve savunmalarının özeti”, “İlk derece mahkemesi kararının özeti”, “İleri sürülen istinaf sebepleri” ve “Taraflar arasında uyuşmazlık konusu olan veya olmayan hususlarla bunlara ilişkin delillerin tartışması, ret ve üstün tutma sebepleri, sabit görülen vakıalarla bunlardan çıkarılan sonuç ve hukuki sebep” Bölge Adliye Mahkemesi kararında yer alması gereken zorunlu hususlardandır.

Buna göre kararda, tarafların iddia ve savunmalarının özetinin, anlaştıkları ve anlaşamadıkları hususların, çekişmeli vakıalar hakkında toplanan delillerin, delillerin tartışılması ve değerlendirilmesinin, sabit görülen vakıalarla, bunlardan çıkarılan sonuç ve hukuki sebeplerin birer birer, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gereklidir.

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin adil yargılanma hakkına sahip olduğu belirtilmiş ancak gerekçeli karar hakkından açıkça söz edilmemiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 36. maddesine "adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının kapsamına gerekçeli karar hakkının da dâhil olduğu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin birçok kararında vurgulanmıştır. Dolayısıyla Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının gerekçeli karar hakkı güvencesini de kapsadığının kabul edilmesi gerekir (AYM, Birinci Bölüm, Abdullah Topçu, B. No: 2014/8868, 19/4/2017, § 75).

Anayasa'nın 141 inci maddesi gereğince bütün mahkemelerin her türlü kararlarının gerekçeli olması gereklidir. Gerekçenin önemi Anayasal olarak hükme bağlanmakla gösterilmiş olup, gerekçe ve hüküm birbirine sıkı sıkıya bağlıdır.

Gerekçe, mahkemenin tespit etmiş olduğu maddi vakıalar ile hüküm fıkrası arasında bir köprü görevi yapar. Gerekçe bölümünde hükmün dayandığı hukuki esaslar açıklanır. Mahkeme, tarafların kendisine sundukları maddi vakıaların hukuki niteliğini (hukuk sebepleri) kendiliğinden araştırıp bularak hükmünü dayandırdığı hukuk kurallarını ve bunun nedenlerini gerekçede açıklar.

Üst mahkeme de, bir hükmün hukuka uygun olup olmadığını ancak gerekçe sayesinde denetleyebilir. Taraflar da ancak gerekçe sayesinde haklı olup olmadıklarını daha iyi anlayabilirler. Bir hüküm, ne kadar haklı olursa olsun, gerekçesiz ise tarafları doyurmaz (KURU, Baki/ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder: 6100 sayılı HMK'na Göre Yeniden Yazılmış Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı , Ankara 2011, s.472).

Tarafların o dava yönünden, hukuk düzenince hangi nedenle haklı veya haksız görüldüklerini anlayıp değerlendirebilmeleri ve Yargıtay'ın hukuka uygunluk

denetimini yapabilmesi için, ortada, usulüne uygun şekilde oluşturulmuş; hükmün hangi nedenle o içerik ve kapsamda verildiğini ayrıntılarıyla gösteren, ifadeleri özenle seçilmiş ve kuşkuya yer vermeyecek açıklıktaki bir gerekçe bölümünün ve buna uyumlu hüküm fıkrasının bulunması zorunludur.

Nitekim 07/06/1976 gün ve 3/4-3 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararında yer alan “Gerekçenin ilgili bilgi ve belgelerin isabetle takdir edildiğini gösterir biçimde geçerli ve yasal olması aranmalıdır. Gerekçenin bu niteliği kanun koyucunun amacına uygun olduğu gibi, kararı aydınlatmak, keyfiligi önlemek ve tarafları tatmin etmek niteliği de tartışma götürmez bir gerçektir” şeklindeki açıklama ile de aynı ilkeye vurgu yapılmıştır.

Kararların gerekçeli olması, davanın taraflarının mahkeme kararının dayanağını öğrenerek mahkemelere ve genel olarak yargıya güven duymalarını sağladığı gibi, tarafların kanun yoluna etkili başvuru yapmalarını mümkün hale getiren en önemli faktörlerdendir. Gerekçesi bilinmeyen bir karara karşı gidilecek kanun yolunun etkin kullanılması mümkün olmayacağı gibi bahsedilen kanun yolunda yapılacak incelemenin de etkin olması beklenemez.

Diğer taraftan 28/07/2020 tarihinde yürürlüğe giren 7251 sayılı Kanun’un 38 inci maddesi ile 6100 sayılı HMK’nın 359 uncu maddesine eklenen üçüncü fıkra “Bölge adliye mahkemesi, başvurunun esastan reddi kararında, ileri sürülen istinaf sebeplerini özetlemek ve ret sebeplerini açıklamak kaydıyla, kararın hukuk kurallarına uygunluk gerekçesini göstermekle yetinebilir.” şeklindedir.

Belirtmek gerekir ki 7251 sayılı Kanun’la yapılan değişiklik, bölge adliye mahkemesince istinaf başvurunun esastan reddine karar verilmesi durumunda, gerekçesiz karar verilebileceği şeklinde yorumlanamaz. Bu anlamda, istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmesi durumunda da, istinaf sebepleri kapsamında ilk derece mahkemesi kararının hukuka uygunluk sebeplerine dair gerekçe tesis edilmelidir.

Açıklanan hukuki olgular karşısında belirtmek gerekir ki, somut uyuşmazlıkta, Bölge Adliye Mahkemesi kararında yer alması gereken zorunlu unsurlardan olan “Taraflar arasında uyuşmazlık konusu olan veya olmayan hususlarla bunlara ilişkin delillerin tartışması, ret ve üstün tutma sebepleri, sabit görülen vakıalarla bunlardan çıkarılan sonuç ve hukuki sebep” hususları kararda yer almadığından, ilk derece mahkemesin kararına yönelik olarak davacılar vekilinin gerekçeli şekilde istinaf başvuru dilekçesinde ileri sürdüğü itirazları değerlendirilmediğinden ve bu itirazlara dair bir gerekçe tesis edilmediğinden, bir başka ifadeyle karar somut olaya özgü hukuki gerekçe ihtiva etmediğinden, Bölge Adliye Mahkemesi kararı 6100 sayılı Kanun’un 359 uncu maddesine aykırı olarak tesis edilmiştir.

Bu itibarla, anılan hususlar gözetilmeksizin yazılı şekilde tesis edilen Bölge Adliye Mahkemesi kararı usul ve kanuna aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının yukarıda yazılı sebeplerden dolayı BOZULMASINA, bozma sebebine göre sair hususların bu aşamada incelenmesine yer olmadığına, dosyanın kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, peşin alınan temyiz karar harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 09/12/2021 tarihinde oy birliği ile karar verildi.